ទារឯក[1]

នែះសត្រោរទារឯក

១-នែះនិងដំណាលកាលដើមដាន   មុនមានខ្សតខ្សានសៀ្យរាជ្ជា
ស្តេចទ្រង់ព្រនាមព្រះរាម្មារ   គ្រុព្ភគ្រងកម្ពុជាធិប្ប័យ ។
២-មានទ្វាំទេព្វីយស្នំមស្នេហារ   មាត្យ មុក្ខសៃណាព្រាមព្រិឈី
ស្តេចទ្រង់ទស្សពិតដៀ្យរីន្យ   រាស្ត្រទាស័រកស៊ីសុកសាទរ៍ ។
៣-និងលើកព្យ៏រឿងនាងទារឯក   អស់ចារិ៍ចំឡែកក្នុងន័គរ
ព្រោះតែនាងទារកើតហែតុរ៉រ   ឱ្យបនចូលជាអ្នកង្វារ ។
៤-នៅខែត្រត្បូងឃុំមទ្វំមកន្ទាល   ហោរភូមដើងខាលនិងពារនា
កាលដើមអាពុកឈ្មោះចោររា   ម្ស្យឯកណាឈ្មោះនាងប្រុក ។
៤-នៅរួមរកស៊ីជាម្សគ្នារ   កបកើតទ្រាព្យារគ្រាន័ដាក័ទុក
គ្រានចា្យសាបា្យសានសុខ   រ៉ែ្យឯនាងប្រុកផើមគ្រុព្ភខែ ។
៦-សំរាលកូនមកក៏ប្រុសប្រាន   អសញ្ញាតិសន្ធានសោតសិងតែ
ស្រឡៃញថ្នាក់ថ្នមពូរបំពេរ   បានគ្រុព្ភថ្ងៃខែរឈ្មោះឯកហោង ។
៧-កាលក្មេងតូចៗ នោះមាតារ   ប៉ៀបមរ័ក្សារមិនឱ្យមានហ្មង
លុះទ្វំមសក្ខសំមរូបឆ្នោមផង   ឆ្នាំមប្រាំម្ពិលហោងទើព្វមាតារ ។
៨-យកទោរនៅវ័តឱ្យគ្រូរព្រៀន   កិចការិរ៍រៀនសព្វអោហារ
លុះនោរតិចទោរទស់មាសា្យារ   បួសនេននិងមហាសង្រ្គាចថ្លៃ ។
៩-បួសជាសំម្តែរនេនឱសារ   រៀនសូតសត្រោរធម្មបាឡី
បំរើហលោកគ្រូរគ្រូរព្រះទៀ   មិនមានសង្ស្សយក្នុងចិន្តារ
១០-សូមអស់គាថាមន្តវ៍បៀន   ដ្បិទចិត្រចង់រៀនឯទេស្នារ
គ្រូរលោកក័ណៃរទ្វាំវិជ្ជា   គ្មានសល់ត្រង់ណាតាមប៉ុនចិត្រ ។
១១-មានកាលម្សថ្ងៃអស់បាសក្ទ   ព្រមគ្នារទ្វាំស្រុកសំមកុំនិត

[1] តាមឯកសារសិក្សាស្រាវជ្រាវរបស់លោកបណ្ឌិតឃឹង ហុកឌី (បោះពុម្ពឆ្នាំ២០០៥)

ចង់ស្ដាប់ទេស្នាជាផល់ពិត្យ ដែលយើងរិះគិតពីមុនមក ។
១២-និងទោរនីមន្តលោកទេស្នារ នោរផ្ទះអាត្មារគិតល្បែលក
អស់គ្រឿងបូជាផងរៀម្យមក បានអ្វីផងយកមកគ្រុព្ភគ្នា ។
១៣-រាំពស្រេចដើរត្រេច់ចេញទោរ ឆ្ពោះត្រង់សំដោរព្រះវិហារ
នឹងនីមន្តលោកមកទេស្នារ តាមចិតប្រាថ្នារដែលចង់ស្ដាប៉ ។
១៤-ដៀកាន្ទទៀនធូបគ្រឿងបូជា ស្លារបារីផ្ការដាក់ជើងស្រាប
ដល់ឡើងលើកុដ្ឋឱនស្រពាប សិរិសារទន្ទាបថ្វាបង្គំម ។
១៥-ហើយទើព្ធពិតពុទ្ធីការិថា ខ្ញុំមព្រះកូរណាមកសូមសុំម
នីមន្តលោកគ្រូរដ្ឋិទជាទំម ទេស្នារផ្ទះខ្ញុំបានម្យ្បកាន្ទ ។
១៦-តាមត្រែរ[174]ព្រះទៃ្យមេត្តារប្រៀ្យ ញាតិញោមសន្ទោសឆាព្វ័ឱ្យទាន
សូមឱ្យលោកទេសតែម្យ្បកាន្ទ ប្រញាប៉ររួសរាន់ក្រែងយុព្ភជ្រោរ ។
១៧-ឫ្សលោកគ្រូរបានស្វែងស្ដាប៉ ពាកពេជ្ជសារសប្ដិអររចោររោរ
ឭគ្យេនីមន្តខ្លួនឱ្យទោរ ទេស្នារឥឡូវថាពិតើ្យ ។
១៨-បាសក្ទុព្ភរហ្មើ្យក្រាបលា ចុះចាកយាត្រារទៅផ្ទះហើ្យ
លោកគ្រូរពីគ្រោះបែរងើបង្សឿ ហោរនេនឯកឆ្លើ្យប្រាប៉ទៅថា ។
១៩-ឥឡូវអ័ញចង់ប្រើហនេនឯង ឱ្យរៀបចាត់ចែងតែងក្យ៉ារ
បាសក្ទុនីមន្តទេស្នារ អញចង់ប្រើហបាររទោរទេសជួស ។
២០-អ្នកនេនព្ភពាកគ្រូរប្រើរប្រាន ពុំហានប្រកែកឡើងទោរហួស
រៀបខ្លួនរៀបប្រានដោ្យអ្នកបួស ដើរហួសទោរហៅនេនពេជ្ជផង ។
២១-ប្រាប៉ថាពេជ្ជើ្យជូនបងទោរផង ឥឡូវលោកគ្រូរលោកប្រើហបង
មាន្តែរផ្លូនឯងតែងទៅផង ល្បឹក័ម្ពីយតាមបងទោរទេស្នារ ។
២២-ផ្លូនើ្យអ្នកកុំគិតប្រកែក រេហរាអលឯកពុំយាត្រារ

---

[174] C'est plutôt តែ

អាសូរតែរបងបានជាគ្មារ ក្រវង្សម្ទេចម្ទារមានពីនាក្ន ។
២៣-នេនពេជ្ឍស្វាប់ពាកនេនឯកហោរ ត្រេកអរចៅរោរឮពាកជាក់
បងចង់ទៅណាផ្ទនក៏ស្វាក្ន ជូនអ្នកនេនទោរកុំឱ្យខាន ។
២៤-ស្បង់សោតសុត្តែព្រែរចិន្តចោរ ហង់ស័ក្ខបាក្ខចោរសំមនិងប្រាន
រណរផ្ទន់ព្រែរផ្ការនីណាងក្រាន មើន[175]មានរ័ក្សីយនេនទ្យាំព្យ ។
២៥-សំនៅសំបុរភ្លឹរច្រះច្រាលត្រកាល អ្នកនេនទ្យាំព្យស្រស់ពីស៊្យ
នេនឯកល្អរប្លែករកគ្មានព្យ ដ្យែដែករិទ្ធីព្រះមន្ត្លខ្មីយ ។
២៦-លោកគ្រូរយល់ហ្យើចូលក្នងកុដ្ឋ លំឧត្តំពេនពង់រិធ្ធី[176]
សារិការសេកសោមនមោមេ សន្តំសតេកេករវីក់ ។
២៧-ទ្យាំមហារ៍នំបំប្ញំក្យ ប័ត្តមើនរ៍លាបនិងក្អែកទិក
តែត្យាំទេស្នារវៀលរ៍អីក្ន គ្មានភ្លឹកគ្មានភ្លេចព្រះបាទ្សី ។
២៨-ហ្យើសែកឥតិបិសោមេថៃល្ង័ សំកោក្នសំក្ន័ប្ញ័ឥន្ទ្រីយ[177]
ការិក្រែងអ្នកផងគ្យេពាធី បនដួលករណីមកមិនដល់ ។
២៩-សែកទ្យាំគាថាព្រះសីដុក[178] សារិការិដាក់មុកកុំឱ្យឆ្ងាល់
ការ្យិក្រែងអាពធ្នុព្ភ៌រាមកពាល់ វង្សដានទោរជារ៍បង ។
៣០-សែកប្រេងម្យ្ញាវលាព្ភដើងដ្យែ ការិអស់ចង្រ្យែកាចកន្លង
កុំឱ្យមានមកចូលលេងលង ឱ្យដិងល្បាចល្បងអ្នកនេនឯក ។
៣១-ទ្យែកយន្តបញ្ចុះដើងធ្មេញគ្រុព្ភ យន្តគ្រួចផ្ទល់ផ្ទប់រាជ្ជស៊្យស្រែក

[175]*Cf.* manuscrit sur papier (ms.) P. camb. 32, EFEO: «មេនមានរក្សីនេនទាំងព្យ»

[176].Ms. P. camb. 32, EFEO: «លំមឧតពេនពង្សទ្រងពីធ្វី»

[177]Ms. P. camb. 32, EFEO:
«ហ្យើសែកឥតិបិសោមេថៃលាំង សំមកោកសំមកាំងបាំងឥន្ទ្រី»

[178]Cf. ms. P. camb. 32: «ព្រះលីផុក»

អស្សុរណាដាក់មុក្ខអ្នកនេនឯក គ្បេមើលគ្រុព្ភភ្នែកខ្លាចស្ងប់ស្ងែង ។
៣២-កន្លែងបញ្ចុះសុធតែយន្ត គាថាម្សៀពាន្ធភ្លឺហថិពែ្វង
ទោះខ្មោចបីសាចក៏ខ្លាចក្រែង អ្នកនេនឯកឯងពុំមានព្រឺរ ។
៣៣-ទៀមហារ៍លួយមហារ៍ល្បៀ ប្រទាលនាងស្វៀព្រៀតាមអហ
បួននាក្ខតែនិងដាក៏បញ្ជើរ គ្រាន់ផ្លុំមបង្អើរដើរដ្បៀខ្យល់ ។
៣៤-សេកស្រាច់អស់កិចការិគាថា គ្មានខ្វះត្រង់ណាឱ្យអស់កល់
តាមក្បួនខ្លួនរៀនអស់គ្មានសល់ រួចស្រេចអ្នកនេនលាចេញទោរ ។
៣៥-នេនពេជ្ជដើរមុនលីយកម្ពីរ មាសគាតកាំម្ហញ្ជីភ្លឺរច្រាលឆ្ពោះ
ដំណើរនេនឯកដើរក្រោយទោរ ឥតមានមុងសោរទោរទៀសង ។
៣៦-លោកគ្រូរសេកមន្តផ្លុំមពៀក្រោយ គាថាទោរដ្បៀដិតទោរផង
តាមខ្នល់ផ្លូរឆ្ងៀក្រែកន្លង ឬអស់អ្នកផងមើលគ្រុព្ភគ្នា ។
៣៧-ស្រីៗកើស្សគ្នារឱ្យមើលទៅ ឃើញនេនឆ្នោមឆ្លោះពៀអង្គារ
ចង្អុលបង្ហាញប្រាព្ធគ្នីរគ្នារ ថាន៍មើលវ៉ាល្អរថំខ្សែក ។
៣៨-ប្រសិនជាបានមកអាញវ៉ា និងថ្មមប្រអារទុក្ខជាឯក
ឯនេនដើរក្រោយល្អរថំខ្សែក នែះប្លែកទើព្វមកពៀស្រុកណា ។
៣៩-អ្នកនេនដល់ហើយឡើងលើហផ្ទះ បាសក្នុសំមព្វះ[179]ឪនរន្ទារ
ស្រេចហើយរៀបអស់គ្រឿងបូជា អារាធ្នានាីមន្តលោកឡើងគុង ។
៤០-នេនឯកសូតដាស៍អគាថា[180] ហោះព្រៀកូមារមកជុំមអង្គ
ហើយត្រ័ព្រះភ្នេនពេនពានពង់ លើកសត្រារផ្ទង់ត្រ័នមោ ។
៤១-ពុំមានញាិមាតែភ្លាតែត្រង់ណា ធ្លាព្វតែទេស្នារពីមុនមក
សំឡេងក្រឱ នោរដើមករ៍ រនរ៍អឹកខ្ទរពីរោះក្រែ្យ ។

---

[179] *Sambvaḥ*. Mais dans ce logiciel nous ne pouvons pas mettre deux lettres souscrites successives sous une autre lettre. C'est cette raison, nous notons ce mot en ligne.
[180] Ms P. camb. 32: អាគាថា

៤២-អធិប្បាយដោះស្រាយពីបាឡីយ   សេចក្ដីយកាលព្រះមុដ្ឋភុក្កត្រៃ
សាងបារមីធួនបួនអាសង្ខៃយ   យកព្រះជាតិថ្លៃរេស្សន្តរ ។
៤៣-ទ្រង់វិទូសាទ្ធារទីគុណខ្ជាប៉ែ   ស្ដូមសូមព្រះរាជ្ជទ្រាព្យគ្មានសល់ក្ររ
ព្រះទានទាំងរេនគុជ្ជេនអស្សដររ   រាស្ដ្រទាំងគរខឹងរាលគ្នារ ។
៤៤-បន្ទោញព្រះអង្គទ្ធ័ទេពីយ   ក្រើស្នារជាល្បីបួនអង្គារ
ទោរគុងរង្គត់សាងសាធ្វារ   ឥតមានរោគ្គារខ្សត្រឡើយណា ។
៤៥-ឯទារមៀងមើលយុងយល់ជាក   ក្នុងចិត្រស្មោះស្នាក្ខចងស្នេហារ
គឺមោះមិន្និងបើហានថា   ដ្បិទខ្លួនសោតណាទាល់ជាស្រី ។
៤៦-នឹកតែក្នុងចិត្រប្រថ្នារខ្ជាប៉ែ   ពុំហានបើប្រាប់ស្នេកឯណានៃ
ខ្លួនក៏ទុំនេរពុំមានផ្នឹយ   ពុំហានស្រដ្បីខ្មាស់អ្នកផង ។
៤៧-ក្នុងថ្លើមសេចស្ដួតដូចគ្បេជ្រួយ   ក្នុងទ្រូងរំជួយអស់អង្គារ
ស្នារដ្បីរង្វេងធ្វេសសូនសុង   ស្មើរតែរពុំគុងរស់រូប្បារ ។
៤៨-គិតហើយយកគ្រឿងដាក់លើរពាន   ក្នុងចិត្រគិតអានជាប្រស្នារ
ស្លារម្លូរបារីម្ហូរចងជាព្ទគ្នារ   នាងលើកបូជារប្រគេនខ្នីយ ។
៤៩-នេនឯកទ៌ទួលបារីស្លារ   ដឹងជាប្រស្នារពុំស្រដ្បី
លុះនេនទេស្នារចប់ហើយនៃ្ស   តែក្នុងព្រះទ្វៃចង់ស្នេហារ ។
៥០-បាសក្ទលើកគ្រឿងបូជាមក   ចេកអំពោរអង្ករ ៣ តាក់បន្ទារការ[181]
ទៀនធូបគ្រុព្ភអស់គ្នីគ្នារ   ថ្វាយស្រេចហើយនេនភាត្តារឱ្យ ។
៥១-រីឯនាងទាររក្ខធីដារ   លើកបន្ទារ(ការ)ទោរតាមដោយ
ចំណង់នៃ្សចិត្រគិតថាឱ្យ   បានបុនព្រះដោយចិត្រប្រាថ្នារ ។
៥២-លើកដាកជុំពោះចំមពីមុក្ខ   ដោយនាងគិតទុក្ខក្នុងចិន្នារ
ទោរដលនេនឯកផ្លែករស្នេហារិ៍   លូកដៃប្រគេនទ៌ទួលខ្មីយ ។

---

[181] ចេកអំពោរអង្ករដាក់បន្ទារការ

៥៣-គន្ធភ្លាងស្លាំងក្ងទ្វាំកញ្ញារ   ព្រោះឃើញចិន្ទារទារមេត្រី
យល់រាងនាងល្អរកល្លិយណ្ណីយ   ស្មើរស្លុតស្មារដ្បិធ្វេសរ្យាម្យា ។
៥៤-ថាឱរូបរាងស្រីនាងស្រីនេះ[182]   ល្អញ្ញិល្អរម្ល៉េះស្មើរសួរន្យា
បើមើលឱ្យអស់ទ្វាំទ្រង់ទ្រ្យា   និងរកស្រីអា្យនេះផ្ទិមគ្មាន ។
៥៥-បើរបានមកអញនៃះតិចរ៉ា   និងរាក្សារូបប្បរួមថ្កាន
មិនឱ្យផ្អូនមិត្តមាសកល្លិយ៉ាន   អំពល់ព្រួយប្រានដល់តិចឡើយ ។
៥៦-នេនឯកបំបួលនេនពេជ្ជថា   ហៃ្យផ្អូនពុំង្វារមាសបង្ស្រ្ស
រៀបមុរកម្ពីរឱ្យស្រេចហើ្យ   កែរ្យើយើងទោរទាន្ធព្យថ្ងៃ ។
៥៧-អ្នកនេនគិតដូចក្នុងចិន្ទារ   ហើ្យលារបាសក្ងទៅរត្ថវៃ្យ
ចូលថ្វាយបង្គំមគ្រូរហើ្យនៃ្យ   នេនឯកបាស្រ្យៃលារចង់សឹក្ខ ។
៥៨-ឯលោកគ្រូរព្រមចំអន់ថា   យាងមានសិការធ្វើហររីក
គ្រូរមុន្តវិជ្ជាការព្យព្រឹក្ខ   នេនពេជ្ជក៏នឹក្ខចង់សឹក្ខផង ។
៥៩-រិលមកដល់កុដ្ឋប្រះនិន្ទ្រារ   គិតដល់សង្ស្យារភ័ក្ខសោរហ៊្វង
យកស្លារបារី្យស្រីទារចង   មកស្រា្យចំណងដិងប្រាផ្វារ ។
៦០-ស្លារចងបារី្យចងនាងឱ្យមក   ប៉ុនប៉ងនិងយកជាសង្ស្យារ
ហើ្យផ្ទាំមឱ្យទោរកុំរីវា   ដាក់ពានស្លារថាទ៌ទូលហើ្យ ។
៦១-ឃើញហើ្យរំពឹងរឹងជាទុក្ខ   តានតឹងចេរចុកអន់អ័ក្ខអួល
កើតតែអំពល់យល់ពុំស្រួល   ថែរថប់រំជួលគ្រុព្ភ់រលារ ។
៦២-ថប់ដ្បិទដលគិតនោះគ្មានគេ្យ   ថប់ម្ល្យខ្លាចខុស្សនឹងមេ្យបារ
ថប់ប្យីក្រែងស្រីមិនមេត្តារ   ថប់បួនដល់កាិ្យណាគ្មានប្រាក់ ។
៦៣-បើកផ្សេ្យឡើងឃើញដួងដ៍រ៉ា   ព្រះចន្ទ្រជ្រះថ្លារភ្លឺហត្រជាក់
ទិកភ្នែកហូរល្ហែងស្រក់សស្រោក   គិតតែរររលក្ខណ៍ពុំនិន្ទ្រារ ។

---

182 *Ibid*: ថារឱររូបរាងនាងស្រីនេះ

៦៤-លុះព្រឹកភ្លឺស្វាងបំព្រាងដាក នេនទោរសំម្នាក្នលោកអាចារ៉្យ
ដល់ហើ្យឯកពេជ្ឃក្រាព្វះន្ទារ ចាកព្យ៏សិក្ខារទ្យាំព្យ៏នាក្ក៉ ។
៦៥-ស្រេចលារលោកគ្រូវទោរនៅផ្ទះ ឡេីងទៅសំមព្វះម្ប្យរាក្ខទាក្ខ[183]
រៀបទ្យ៏ឱ្យកូននោះសំម្នាក្ខ ពុំមានឱ្យអក្ខចិត្រឯកឡេីយ ។
៦៦-រៀបប្យ៏រៀបទឹកទ្យ៏ដំណេក កន្ទេលឱ្យដេកពូកខ្នល់ខ្នើយ
ឯកចូលទៅដេករួចស្រេចហើ្យ តែចិត្រពុំស្បើយសោកដល់ស្រី ។
៦៧-លុះល្ងាចឯកក្រោកពីនិន្ទ្រារ សេកដាសគាថាទិស្សប្រាំម្បីយ
ហោះព្យាក្ខម៉ារមកឆាព្ទក្រៃ ហើ្យចរចេញវៀ្យដល់ផ្ទះទារ ។
៦៨-ឯទាះមៀងមើលឃើញអ្នកឯក ល្អរល្អះចំឡែកឈរនៅក្រោះ
ស្គាល់ជាអ្នកប្រុសឆោមស្រង៉ោះ ស្រែកហោះម្យេនោះមកមើលផង ។
៦៩-អង្គុយនិតនោះនាបង្អួច ក្នុងចិត្រកើតគួចភក្ខសោះហ្ម៉ង
ទន្ទឹងរឹងថប់ក្រៃកន្លង លុះឯកដល់ហោងបានស្បើយទុក្ខ ។
៧០-ទើព្វឯកឆ្លាស់ឆ្លើ្យឆ្លងវាច្ចារ ថាហ្បេផ្អូនភ្វារនាងបានសុខ
ឯបងនេះសោតសិងកើតទុក្ខ ត្វ៏ព្យ៏ឈមមុក្ខទុក្ខបងធ្ងុន ។
៧១-ដ្បិទបងបានឃើញអាត្ត៏ប្រស្នារ ផ្អូនមាសកាល្ងារហាក្ខទូជន់
ឯក្នុងទ្រូងបងអក្ខស្អួលអន់ ស្ទើរខ្សោយជីពជន់បងជាម្នួង ។
៧២-ស្លារបារ៉្យស្ស៉្យចងជាព្វជាគូរ បងស្រាប្យមិនយូរឃើញហើ្យហោង
ថាផ្អូន[184]មិតមាសថ្លៃ្សទង្វង ផ្អូនមេត្តាបងចង់មេត្រ៉្យ ។
៧៣-ជាគូររួមរាក្ខស្នាក់ម្នោរុំម ជាផ្ទឹយឪដំមសំជាត្តិ
ចងចាំមចិត្រជាប៉ជាមេត្រ៉ី ហែតុនោះឯងន្ស៉េទើព្វបងមក ។
៧៤-ចូរផ្អូនមិតមាសកែរទ៍ទួល ព្រើសព្រួចស្រាក់ស្រួលកុំន្សៀនក

[183]*Sambvaḥ*. Cf. n. 4.

[184]ឆ្ន / អ្អូន. Dans le logiciel utilisé, il manque cette lettre souscrite.

ត្រូវទ្បាំជាត្តារាសៀមក　　នាងចុះមកយកបងជាផ្ទឹយ ។
៧៥-នាងទារស្វែងស្ទាប់ពាកឯកជាក់　　ឃើញជាស្មោះស្មាក់ទាក្ខសំដៀ
ព្រីរព្រួចកើតគួជច្ចាក្វំបែត្តី　　ជាតិជាដើម្បីផ្ទឹយកុំសត្ត ។
៧៦-ឆ្លាស់ឆ្លើញៀពារត៌តបទៅ　　ថាអ្នកនិតនៅទៀជន្ទ់បទ់
ស្រុកទេសដំបន់តើរសន្ទត់　　ត្រងស្ថានកុំណដ្ឋនោរត្រង់ណា ។
៧៧-ទ្បាំនាមខ្លួនអ្នកតើរឈ្មោះអ្វី　　ចូរអ្នកស្រដ្បីប្រាព្វមកវ៉ា
បានជាអ្នកមករកផ្អូនភ្ញារ　　អ្នកមានវាច្ចារ់ថាផ្អូនផ្ទាំម ។
៧៨-ឯឯកឆ្លៀឆ្លើត៌តបទោរ　　ថាហ្បៃផ្អូន(ពៅ)[185]ស្រស់ស្រងាំម
ប្រាស្នារម្លូរស្លារបារីផ្ទាំម　　ពាកពេជ្ជសាំមទាំមឱ្យបងមក ។
៧៩-ថាប្អូនខ្លិមខ្លួននាងទំទួល　　រៀបរងស្រាកស្រួលចូលចិត្រយក
ជាគូរមូលមិតរួមរាក្ខរក　　ហែតុនេះបងមករកផ្អូនស្រី ។
៨០-ឯខ្លួនបងនេះកាលដើមឡើយ　　ផ្អូនឿនោរស្រុកហោរភូមថ្មីយ
ព្យីក្មេងពុំទាន្ធដិងសេចក្ដី　　បីតាមា(តា)[186]លោកឱ្យឈ្មោះ ។
៨១-ចោរទុំមសក្ខសំមនោររូប្បារ　　នៅវត្តតីម៉ាគ្រូរពីគ្រោះ
ប្រែរជាចៅឯកផ្លែកទ្បាំអស់　　នៅទៀរត្តនោះឈ្មោះតែបង ។
៨២-ឥឡូវនេះហ្បៀទើព្វមកយល់　　ឱផ្អូននីមល់រ័ត្នស្នែរស្នង
កាលថ្ងៃទេស្នារឱ្យស្ទាប៉ម្ទង　　ចិត្របងចងច្ចាំមកាល្មោះណា ។
៨៣-ហ្បៀលារលោកគ្រូរប្រោសឱ្យសឹក្ខ　　នៅវេលាព្រឹក្ខចាកសិក្ខា
ហ្បៀថ្វ្យបង្គំមចរយាត្រោរ　　វិលមកគ្រឹះហារឱ្យទាន្ទចិត្រ ។
៨៤-ឥឡូវចូរផ្អូនមាសទង្វង　　រៀបរុងយកបងរួមស្នែរស្និត
ជាគូរកុំពុងវង្សរួមរិត្ត　　សូមទារអាណិតអាសូរបង ។
៨៥-ម្ប្យសោតខ្លួនបងគ្មានពុំនិង　　ពុំនាក្ខទ្បីពឹងជាគូរគ្រង

---

[185]Mot ajouté tardivement par un autre lecteur.
[186]Ajouté par un lecteur.

ចូរផ្អូនមិតមាសថ្លៃទង្វង   រៀបរងទុក្ខបងឱ្យរ៍សា្យ ។
៨៦-ឯទាវឆ្លូរឆ្លើតបឡេវថា   ផ្ទើរហាក្ខមាវ្យិរដូចនីវណា្យ
ផ្ទើជាមិនស្គាល់មិនមានស្ន្យូ   តោះតើ្យនីយា្យសារសួរទោរ ។
៨៧-ថាខ្ញុំមិនបានស្គាល់ជាក់លាក្ខ   ព្យីឈ្មោះនៀ្យអ្នកប្រុសឆោមឆ្លោរ
ព្យីកាលថ្ងៃ្យនោះខ្ញុំមចេញទៅ   ស្ទាប់ទេស្នារនោរផ្ទះលោកតារ ។
៨៨-ពុំបានឃើញអ្នកណាស្រដ៏្យ   រស់រងសំដ៏្យសងរាច្ចារិ
ឃើញតែអ្នកនេនឯកថ្លៃថ្លារ   លោក្យមកទេស្នារថ្ងៃ្យនោះឯង ។
៨៩-ចូរអ្នកដោះចាកចេញទៅក្រោរ   កុំអ្នកសៅដៅរលកល៍លេង
ថែរចង់ខ្លួនខ្ញុំមនេះជាល្បែង   ខ្ញុំមិនម្នាក្ខឯងមានមាតារ ។
៩០-ថាបើអ្នកមកនិងចង់បាន   គួរតែវិលថ្កានរកមេបារ
ឱ្យដើរដោ្យផ្លូរត្រូរមាត្រារ   ខ្ញុំមឥតបើថាណាអ្នកថ្លៃយ ។
៩១-អ្នកដើរចូលមកយកខ្លួនឯង   អ្នកលួចលបលែដូច្នេះនៀ្យ
ហាក់ដូចខ្លួនប្រុងទុក្ខសំចៃ្យ   គ្រាន់តែរប្រុសថ្លៃដើរមកលេង ។
៩២-អ្នកឯកឆ្លាសឆ្លើ្យត៍តបទៅ   ថាហៃ្យផ្អូនពោរនាងចែះចែង
ដោះសារខ្លួននោះស្អាតឱ្យស្អាតផេង   ម្លែះហ្សើបងឯងយកឱ្យបាន ។
៩៣-នាងទាវស្ទាប់ជាក់ពាក្យអ្នកឯក   អាណិតព័ន្ធពេត្យចង់រួមស្នាន
ប្រាព៍្ធថាបើអ្នកបើកធ្វារបាន   ខ្ញុំមហានទ៍ទួលយកជាផ្ទីយ ។
៩៤-ថាបើអ្នកបើកធ្វារពុំបាន   ជាក់ជាពុំមេនគួរបែត្តីយ
ចូរអ្នកត្រឡប់ទោរវិញខ្ទីយ   ខ្ញុំមនិងយកថ្មី្យឱ្យងា្យៗ ។
៩៥-កាល្មោះអ្នកឯកស្ទាប់ជៀងជាក   ឃើញចិត្រទាវស្នាក់ចង់រួមកា្យ
ត្រេកអរសាទរធូររីករា្យ   សែកហោរមេព្រា្យបើកធ្វារបាន ។
៩៦-នាងទាវឃើញឯកបើកធ្វារបាន   ប្រះទោរលើរខ្នើយក្បើសំរាណ
យកភួយដន្ទប់គ្របអ្យប្រាន   ធ្វេសធ្វេរវិញ្ញាណភ្លេចស្មារដ៏្យ ។
៩៧-អ្នកឯកផ្ទេកផ្ទឹតចូលទៅទៀប   ដាក់ដៃ្យទៅស្ទាបអង្អែលខ្ទីយ

ស៍ សើហដំណើរផ្អូនពីស៊ី　　　នាងល្អរពេត្យក្រែរកផ្ទិមគ្មាន ។
៩៨-នាងទាះប្រែរប្រានផ្ទើជាភ្នាក　　　ដិងស្មារដ៏ជាក់ផ្ទើជាអៀន
ក្រោកឡើងសញ្ចប់ជ្រុភ្ពស្រមៀន　　　ផ្គូកៀនភ្ញំននឯកឱបជាប់ ។
៩៩-អ្នកឯកញ៉ញិមថើបភគ័ត្រារ　　　លោមថាហ្បែផ្អូនមាស័ថំណាប័
បើផ្អូនមិតមាស័មិនរងរ៉ាពូ័　　　បងនិងត្រឡប់វិលទៅវិញ ។
១០០-នាងឮអ្នកឯកលារទោះវិញ　　　ក្នុងចិត្រម្ហូរមោះស្ទីពុំចេញ
ពុំចង់ឱ្យឯកបែកចេញទោះ(វិញ)[187]　　　ទាះចេញមកចាពុ័ផារហុំមទុក្ខ ។
១០១-អ្នកឯកយល់នាងព្រមស្រាកស្រួល　　　ឯកឱបផ្ទែកផ្ទួលថើបញ្ញីញក
រួមរ៉ាក្ខម្នោរម្មសំមសានសុខ　　　ស្បើយទុក្ខស្បើយថប់ក្នុងចិន្ទារ ។
១០២-អស់ចារិព្រះញ្យផាត័ព៌ក　　　នាគ្គរាជ្ជលូនមកជ្រកគោហ៊ារ
ទឹកជោរពោរពាសរងរុក្ខា　　　ត្រែងត្រារវ័ល្យរំលំមទោះ ។
១០៣-វ័លកបក់បោកខ្ទប់មាត់ច្រាំង　　　ព៌ពុះសោតប៉្ញុំមាត្តិ៍ពាមក្រោះ
កុំល័នាគលូនជូនទឹកទោះ　　　ខ្ទប់និងកោះហៅម្លួលិការិ
១០៤-ទ្យាំព្យីភីរុំមសុខសាប្បែ　　　ស្គាល់រស់ជាតិក្សព្រីហរោម្សារ
ផ្ទែកផ្ទីតជួយជិតចូលនិទ្រ្ទារ　　　ទៀបព្រីក្នុឯកលាទោះទ្យាំទុក្ខ ។
១០៥-ឯកទាះតែងទោះមករកគ្នារ　　　លុះត្រីមាស្សារបានជាសុក្ខ
ដែលកើតហែតុកើតកល្លិយុក　　　ដើរជ្រៀងសព្វស្រុកសព្វភូមស្ថាន ។
១០៦-ឈុភ្ពស្លែះនៅនែះនិងពារនិ៍រា　　　សំម្ដេចរាម្មាមហាឱ្យត្រឱ្យាន
ស្ដេចគុងស្រះកែរសំប្បូរបាន　　　ឮល្បីយអំណាចគ្រុភ្ពន័គរ ។
១០៧-ស្ដេចគុងប្រសើដ្ធលើប្រសាធ　　　សំម្ដេចន័នាដ្ឋសុក្ខសាទរ
ទេព្វីស្នំមស្និតគាលវិក្ខរ　　　នារម៉ឺនកុំក៍គាលត្រៀបត្រារ ។
១០៨-ស្ដេចមានដំរាស័ត្រាស័ទោះឱ្មីយ　　　នែររឿដំរួតចូរអស់គ្នារ

---

[187] វិញ est une retouche faite par un lecteur .

ឯងទោះប្រាព្ធអក្ខរៈចិន្ទារ ឱ្យតែងឱង្ការចេញទៅប្រាព្ធ ។
១០៩-ឧកញាអជូនជាស្ដេចត្រាញ ឥឡូវថាអាញអ្នកចង់[188] ស្ដាប់
ចំរៀងដែលជ្រៀងយាងចំណាព្ធ រឿឱ្យឆាព្ធៗ នាំមកថ្វាយ ។
១១០-ដំរួតក្រាព្ធលាអាចេញទៅខ្មីយ ទៅដល់អាលក្ខណជាត្បូរនាយ
ថ្លែងដំរាស់ខ្សត្រពន្រាយ អក្ខរៈខ្វល់ខ្វាយតែងឱង្ការ ។
១១១-ស្រេចហើយប្រើរទូតឱ្យចេញទៅ ស្រូតរូតដល់ខែត្រត្បូងឃុំមណា
អញ្ជើញរាជ្ជាសប្ដ័ប្រញាប់ការិ ឧកញាអជូនថ្វាយបង្គំម ។
១១២-ហើយទើព្វលាកលាព្រះឱង្ការ ថ្លែងដិងអាចារការិសុក្ខំម
ទើព្វប្រើហភ្នាក់ង្ការម្យជាទំម នាំរាជ្ឈបំរើហដើររើសរក ។
១១៣-បានដល់ភូមម្យឈ្មោះជើងខាល នៅស្រុកកន្ទាលឈុព្ភសំកក
ដើរសួរអ្នកស្រុកគិតល្បែលក សួររកអ្នកជ្រៀងនៅស្រុកអាយ ។
១១៤-មិនមានឃើញអ្នកឯណាម្យ រូបឆោមត្រឡូលស្រស់ឆើតឆាយ
យល់តែអ្នកឯកថ្លែង្គទ្រង់ទ្រាយ នៅដែនដីអាយរក[189] ផ្ទឹមគ្នាន ។
១១៥-ស្ដាប់នៅសំដីក៏ពីរោះ មុកស្រិលមាត់ស្រស់សួនសំមប្រាន
ជ្រៀងសោតសំឡេងនោះក៏បាន អាហារមិនមានអ្នកណាស្មើហ ។
១១៦-អាជ្ញរហោរឯកបានមកហើយ ប្រាព្ធថាឯកើយខ្សត្រប្រសើដ្ឋ
មានព្រះឱ្យង្ការឱ្យយើងដើរ យកឯកឯងតើរគិតធ្វើម្ដេច ។
១១៧-ឯកលើកដៃទ្បើងក្រាបសំព្វះ ថាខ្ញុំមបាទម្ចាស់នេះគ្មានគេជ្ជ
មានែ្ដរលោកទោះយកចៅពេជ្ជ គូរខ្ញុំមនេះដាច់ខាងផ្លុំមបើ ។
១១៨-អាជ្ញារព្ទហើយប្រើហគ្នីរគ្នារ ឱ្យរត្ត់មីរម្នារទោះឆាប់ខ្មី
ហោរបានចៅពេជ្ជតេជរិលរៀ ចៅឯកស្រដីប្រាព្ធពេជ្ជថា ។
១១៩-ប្អូនើយមានព្រះបន់ទូលមក ឱ្យយកពេជ្ជឯកនិងអាញណា

[188] Une retouche faite par un lecteur.
[189] Une retouche faite par un lecteur.

ចូលទៅឪដុងថ្វ្យខ្សត្រារ ត្វំបងឱ្យជាចំរៀងថ្វ្យ ។
១២០- លុះបានជួបចូលរាត្រីស្ងាត់ ចោរឯកដើរកាត់ទៅពីអ្យ
ដល់ថាននាងទារឆើតឆោមឆ្យ ផ្តាំមពាកប្រាជប្រ្យឱ្យដឹងជាក់ ។
១២១- ថាហ្យៃមិតមាសថ្លៃបង្សើ បងនិងឃ្លាតហើយណារលក្ខណ៍
ឃ្លាតពីដំណែលតែងរួមរ័ក្ខ ឆ្ង្យពីដំម្លាក់ដំណេក(ស្រ្យី) ។
១២២- ឃ្លាតពីពូកព្រំម្ន ជៀមចំមខ្នើយ កន្ទេលស្បៃកហើយខ្នើយឱបថ្នើយ
ដ្បិទមានអាផ្ងារព្រះដេសជ្យៃ ចូលមកស្រដីយកបងទោរ ។
១២៣- ទុក្ខដាកឱ្យជាចំរៀងថ្វ្យ ខ្សត្រារពន្ស្យស្ដេចគុងនោរ
បន្ទាយស្រះកែរណាផ្គូនស្រ្យីពោរ ឃើញជាបងទៅឃ្លាតផ្គូនភ្ងារ ។
១២៤- នាងទារបានឮពាកអ្នកឯក ក្នុងទ្រូងស្ទើរបែកញ្ញារិអង្គារ
ដ្បិទថាមានអស័ទ្យំអាផ្ងារ នារនាំឯកជាស្វាមីយទោរ ។
១២៥- ហើយសោកថាឱអ្នកប្រុសថ្លៃ ធ្លាប់រែងមេត្រីមូលលំនៅ
ឥឡូវ្នែះហើយឃ្លារឃ្លាតទោរ ចោលផ្គូនឱ្យនៅតែម្នាក់ឯង ។
១២៦- ចៅឯកលួងលោមថ្លើមសង្សា ថាហ្យៃផ្គូនភ្ងារកុំចំបែង
បើជាក័ជាគួរ(មក)[190]ពីព្រេង គុងតែផ្គូនឯងជួបនិងបង ។
១២៧- ចោរឯកលាកលាចាកចេញទោរ ទ្យំទុក្ខខ្លួលក្តោរភ័ក្ខសៅមុង
ដើរដល់ផ្ទះម្ដ្យឯកហើយហោង ប្រាប់ដោយទុំនងពីបំរើហ ។
១២៨- ឯម្ដ្យអាពុកពុំហានឃាត់ កូនស្ងួនកុំសធ្យវៀបដំណើរ
តាមចិត្រជុំពោះស្នោះស្នាក្ខស្នើហ ឯកពេជ្ជចុះដើរចាកចេញទោរ ។
១២៩- ចតទូកនិតនៅនាមាត់ពាម ទិកហូរអន្លាមសត្យចកស្មោរ
អ្នកឯកអ្នកពេជចរចុះទៅ នារ[191]ទ្វំមនោរទ្យំពីនាក្ន័ ។

[190]Il manque une syllabe que j'ai ajoutée.
[191]C'est plutôt នារំា.

១៣០- ចោរពេជ្ឈទាញប៊្យយកមកផ្គុំម ឯឯកជ្រៀងផ្សំមពុំមានអក្ស័
រាព្វ័ស្រុករាព្វ័កោះចន្លោះថ្នាក្ស័ ជ្រុងជ្រៀវដំណាក្ស័អស់មេច្ឆារ ។
១៣១- ចាត់ចែងលើកលេងពាកប្រាម្ពិល ឈុព្ភទុក្ខបង្វិលពាកបួនណា
ឥឡូវយើងនិងចែងចរចារ អ្នកឯកជ្រៀងស្នេហាជ្រៀងរាព្វ័ស្រុក ។

ពាកបួន

១៣២- កាលដល់មាត់ពាម ទិកហូរអន្លាម អ្នកឯកជាទុក
នឹកដល់សង្សារ ស្នេហាជាឱក ពុំបានស្បើយទុក្ខ
រួតរឹងក្អួលក្ខោរ ។
១៣៣- ស្រែកជ្រៀ(ង)ទៅថា ហៃ្យទារស្នេហារ ដល់មាត្ត័ពាមក្រោះ
ប្រសិនបានស្ងួន ខ្លិមខ្លួនស្នេហា មូលម្ស្យមកនោះ
និងបងតិចវ៉ា ។
១៣៤- ត្វ័ព្បៀរួមស្ថាន ជួបចូលសំរាណ បានធូរឱរា
ឥឡូវម្ទេចឡើយ ប្រាសព្បីផ្អូនភ្ងារ ឱ្យបងកុំព្រារ
ឃ្លារឃ្លាតផ្អូនឯង ។
១៣៥- ឱស្រណោះណា ដល់កោះប៊្យជា ធារទុំមចិញ្ចែង
ម្ស្យកោះសំរោង ដងក្ខោងជ្រូកឯង ដល់កោះល្ហងតែង
តែងជាពូនិងគ្នា ។
១៣៦- មានស្រុកម្ស្យនោះ ហោះកុំពុងចន្លោះ ចុះបឹងព្រួលណា
ម្ស្យហោះជិរោ ពោរពាសថ្មរដារ មានឈូងម្ស្យណា
ហោះគៀនតាផង ។
១៣៧- មានជ្រួយតាព្រំម គ្បេហៅទន្លេរអុំម អ្នកផងតែងដឹង
ខ្លះហោះទន្លេហបិទ ថ្មជិតសូនឈើង ជ្រួយគៀនតាផឹង

ផ្អុំមនិងស្រុកតិច ។

១៣៨-ដល់ព្រែកដូនសៅ[192] ទើព្វនិងរិលទោរ រៀបកោះគៀនគើស
កោះកុំពុងគ្រុព្ភ ភូមដ្បិដុះខ្សែច កុំពុង់ច្បាមស្រេច់
លេចដល់កោះតល់ ។

១៣៩-កោះប្រលូងមែន បើមើលមែនទែន ធារទ្ទំមយុងយល់
មានកោះសូទិន សូបិនទស់ពល់ ទើព្វនិងរៀបដល់
កោះវ៌ការប្រាក៑ ។

១៤០-ឯកោះវ៌ការិ ចិន្តច្រើនដូចផ្សារ ដើរលេងរាក្ទ័ទាក្ទ័
ឆ្លងទៅឆ្លងមក លក់ដូរឥតអក្ទ័ កោះតល់កោះប្រាក់
សាព្យដូចគ្នារ ។

១៤១-ប្រលឹងបង្ញើ ជ្រួយ ប៉្វាំអស់ហ្បើ ពុំយល់ផ្អូនភា្ជរ
ប្រសិនបានខ្លួន ខ្លិមខ្លួនពុំង្សារ មើលអស់មេច្ចារ
ហែបហែលដ្បោកោះ ។

១៤២-មានពាមម្យណា លោកតែងហោរថា ពាមផ្ការម្រេចនោះ
ទិកហូរចេញចូល មិតមូលឡើងចុះ ត្រិមក្បាលកោះនោះ
ពុំដែលហោរដាច់ ។

១៤៣-វ៉្យកោះសូទិន ច្រើនខ្មែរច្រើនចិន្ត ពល់ព្រិនវ៌ហិច
ស្រុកនោះសាព្យ ពន្រ្យស្មើរស្មេច ឆ្នួញឆ្នាញដើរត្រាច់
លេចទូកតូចទ្ទំម ។

១៤៤-ឯត្រើ្យឯត្បូង ភូមព្រៃរំលោង ខ្ពស់ស្វែងសុក្ទុំម
ជាទ្បីស្ងប់ស្ងាត៑ អស់សត្វផងយំម បីដូចព្រៃទ្ទំ
ផ្អុំមសត្វបាក្សីយ ។

192Ms P. camb. 32:ដលព្រែកដូនម៉ៅ

១៨៥-ក័ង្វរក័ង្វោក ក័ង្វានបោលតោក រកភាស៊ែចំណី
កុកក្រកកុកគ្រោង ឈោងចាប័ទ្ធផ្គរដី ហើររកចំណី
ឱ្យយញ្ជីឈ្មោលវា ។

១៨៦-តែអង្គអ័ញឯង ប្រាស់ឆ្ងាយអង្វែង ពុំយល់ផ្គូនភ្ញារ
ម្លែះសំមផ្គូនស្ងួន ព្រួយតែងទុក្ខា សង្រេងខ្លោចផ្សារ
ទល់ទុក្ខធ្ងុនក្រៃ ។

១៨៧-បើទារមកអ៉ា និងមើលមេច្ឆារ គៀងគូរទីទ្វៃ
ឥទ្យូរបានដល ចុងកោះម្សៃ្ស អាជ្ញ៉ារសោតក្រៃ
វៀវវាទចូលចត ។

១៨៨-ហោះស្រុកជ្រួយក្លូត ចូលសួរសព្វញាតិ ព្រៀងលានដៀបទ់
ឯខ្លួនបងឯង ជាអ្នកកំសត់ គ្មានញាតិណាជិត
ព្រាត់ពីសង្សារ ។

១៨៩-លុះទូកចេញទោរ ដល់ស្រុកប៉ិហោរ ភូមមហាសៀកណា
ម្សៃឈ្មោះភូមជ្រៃ ព្រៃឯកើតណា ឈុព្តុំដេកនៅនា
ស្រុកទ្វាំប៉ីកោះ ។

១៩០-អាជ្ញ៉ារប្រើហគ្នារ រកសូមមាន្ទ័ទារ ឱសភ្លើងចន្លោះ
ដន្ទាំមេប្បស្លូរ ឆ្ញុំខរបន្ទោះ ប្រហកបង់ស្រុស
អន្ល៉ុកស៊ីប្ប ។

១៩១-លុះព្រឹក្សព្រាងស្រេច់ ថ្ងៃរះបាន្ថិច់ ចេញទូកប្រញាប់
កាត្ត័ទោរក្បាលកោះ ចន់ឡស់មិនឆ្ងាយ មើលទោរត្រឿន្យ
ឃើញពាមជីកង ។

១៩២-មានស្រុកម្សៃទៀត ជិតគ្នារមកបៀត ឈ្មោះខ្សែចសួរផង
ដើរទោរដើរមក រកពាមជីកង ទើព្វចេញកាត្ត័ឆ្លង
ទោរកោះកុំបោរ ។

១៥៣-បានដល អូរខ្សាច់ ថែរជ្រួយ ម្យ្រលេច តេចដល់ ចុងអូរ
ភូមឬស្សីយស្រុក ឆ្នាញលុកហែរ ហូរ ស្រុកនោះសិបូរ
អាហារភោជ្ជន់ ។

១៥៤-ឯត្រើ្យឯជើង ស្រុកនោះទំ្ងមថ្កើង ឮមកពីមុន
ហោះអង្គរបាន ប្រសើដ្ឋិពេត្យពន្ធ័ ក្រឡេ្បកត្យ្យគន្ធ័
ទៅឃើញត្លុកជ្រោះ ។

១៥៥-ភូមកោះតាង៉ៅ្យ ឆ្នាញលុកកុំបោរ ទុំាស្រីទុំាប្រុស
ឆោរឡៅ្បរវ័ញៀះ ស្រួលស្រុះលក់ដូរ កុំបោរយកទោរ
ដេ្យផ្ទះអាត្មារ ។

១៥៦-ឯអង្គឯកឯង ឃ្លាតទោរចំបែង ខ្វែងស្រុកពីគ្នារ
ព្រាត់ទុំាស្លារម្លូរ បារ៉ី្យផងណា នែះគឺវិរា
កាំម្មពី្យព្រេងន្យ ។

១៥៧-ឱ្យថ្លៃ្របង្ហើ្យ ដល់ស្រុកទៀតហើ្យ បង្កើយមិនឆ្ង្យ
ឈ្មោះត្នោតល្វាទ្រៀត ទៀបនិងស្រុកស្វ្យ បន្ទាប់មកអ្យ
ស្វ្យគាត់ផ្ទះវាល ។

១៥៨-កាត្ត័ជ្រួយក្រចោះ ស្រឡេ្បកមើលទោរ ចុងបឹងផ្ទះកន្ទាល
ស្រុកនោះសាប្យ ឆ្ង្យដាច់ស្រយ៉ាល មានព្រៃកកន្ទាល
វាលឈ្មោះមាត្ត័ពាម ។

១៥៩-ស្រុកម្យ្រក្រោមទៀត បន្ទាប់ប្រហៀត ឈ្មោះព្រៃកពោរាម
ម្យ្រឈ្មោះវ័ការធ្វា វីរាដើរតាម ព្រៃកហូរអន្លាម
ពាមកុំពុងសំទ្វៃ្យ ។

១៦០-ស្រុកនោះទូគុំម ដើមឈើរសុក្នុម ហៅភូមទូរ៉ី្យ
ខ្មែរចិន្តដូរលុក ទុំនិញប្រក្រដ៏្យ ចេញចូលឥតប៉ី្យ
ស្នួយដូចបន្ទាយ ។

១៦១-ឯខាងឯជើង   បើនិងរៀបឡើង   ឱ្យអស់ពីអ្យ
ភូមវ៌ការអារ   មានកោះមិនឆ្យ   ជិតច្រាំងពីន្យ
ឆ្យពីត្រ្យើត្បូង ។

១៦២-មានភូមត្រឡោក   បើនិងរៀបបោក   ចាព្វ័មកឃិតយោង
ភូមកងតាណឹង   មានបឹងរំលោង   ព្រ្យៃទ្វំមហឹតហោង
ច្រលងព្រ្យៃផង ។

១៦៣-រ្សីត្រ្យើខាងកើត   ចាស់លោកបង្កើត   ឈ្មោះបាសានហោង
ចុះទៅក្រោមទៀត   បៀតគ្នារនោះផង   ស្រុកមាន្ឋបចង
ចាំមទុក្ខរៀងមក ។

១៦៤-ទោរដល់ភូមល្វារ   ទេរទៀបនិងគ្នារ   ភូមជ្យៃជុំមជ្រក
ដល់ភូមតាឯក   បែរវាគេជួមក   ភូមត្រាងចាព្វ័យក
មកកោះចូរ៉ាម ។

១៦៥-រ្សីត្រ្យើខាងឡិច   ភូមនោះក៏តេថ័   គៀជគេជសិងភ្យាម
ត្រំព្យីភូមស្នោរ   ហោចព្រៃកពោរាម   បន្ទាយមាត្តពាម
ព្លាមដល់វ៌ការកោង ។

១៦៦-កោះព្យីពន្លឹក   ហ្វូងសត្យវ៌អឹក្ន   គ៌គីកឆាបឈោង
ចាព្វ័អស់មេច្ឋារ   វ៌អារដ្យេហ្វូង   ខ្លះទ្វំមវ៌យោង
ទ្យាំហ្វូងហើរទោរ ។

១៦៧-ក្អែកទឹកទារទឹក   ចុះស៊ីយសន្ទឹក   ដ្យេខ្យូចឈុព្ភ់នោរ
ដ្យេពួកដ្យេកន   បនរាហើរទោរ   សំក៊្យទុំមនៅ
ដ្យេមែករុក្ខា ។

១៦៨-សត្វស្មោញតបល្យ   ហិចហើរប្រញ៉្យ   ចុះទៀបក្រសារ
ទុំងទ្យាំប្រវឹក   វ៌អឹកភោក្ខារ   ចាព្វ័អសមេច្ឋារ
ជាភាស័ចំណ្យី ។

១៦៩-រំពៃរក្ងាន ចាព្វ័ត្រីតាមដាន ឈ្វៀលខ្សែចដាចថ្មីយ
ដ្យេដងជ្រលង ទុំនងផុស ថ្មីយ ឱសត្យ បាក្សីយ
ខ្មីយ ឃ្មាតរកស៊ី ។
១៧០-ខ្លែងអកអាអាត ហិចហើរសង្វាត ឈ្លោង[193]ឆាប ចាព្វ័ត្រី
សករក្រឪរ នោះមាន្ទទិកទ្បី ទុយទុំមប្របព្រៃ
ទ្បាំគូរញ្ញីឈ្មោល ។
១៧១-ឯអស់មេថ្នារ ហក់ហែលរេរា ដាលដេញកនជ្រោល
ឆ្លាំងឆ្លាមហែលដល់ យលផ្សោតកុំរោល វលកខ្មោលៗ
ពុំដែលហោរភ្លឹក ។
១៧២-ក្រពើហម្គុរ ឋបែលហែលមរ រកដេញពន្លឹក
ឯអស់មេថ្នារ រំអារក្នុងទឹក ឥតឯមានភ្លឹក
ចឹកចាព្វ័ភោក្នា ។
១៧៣-មានត្រីច្រកែង កែសកែរប្រាក់ប្រារ ដងខ្នែងខ្ទប់ចាព្វ័ចង្វារ
ប្លូរមូរប្លូរមុា ប្លូរមូរគុជ្រារត្រឱន[194] កន្ត្រប់ត្រីខ្លារ
ក្រមុាលែប្រាវាជ ។
១៧៤-កញ្ជ្រូកកញ្ចុះ កុំបុតច្រមោះ កញ្ចុះក្មោងស្វាច
ខ្ទឹងកញ្ចាក់ស្លា ប្រាក់ប្រារព្រួលចាប័ ខ្វាត់ទិកសរស្វាច
វីវាត់កន្ទួយ
១៧៥-កន្ត្រប់កន្ត្រង បង្ការបង្កង ដងខ្នែងពោរព្រុយ
ត្រីក្តីយត្រីក្អុក កុំភ្លុកទីទុយ កុំភ្លាញដុសព្រុយ
ក្រមុាល័គល់វ៉ាំ ។

---

[193]*Ibid.*: ឈោង.

[194]Le 2ème vers et le 3ème de la strophe 173 ont chacun deux syllabes de trop.

១៧៦-អន្ទើកត្រសៀ　ហែបហែលរិលរៀ　ពួនប្របមាត់ច្រាំង
កន្ទាយល់មេុថ់　គេជបៀតបែរប្ញ័　ខន្ទ័ហៀតមាត្ល័ច្រាំង
ទ្យាំគួរឈ្មោលញី ។
១៧៧-កាំមអ្សៀតែអញ៉　ប្រាសផ្អូនសំឡេញ　ពេញទុក្ខសែនធ្ងុយ
ប្រសិនបើស្ងួន　រួមរាក្ខទ្យាំព្យ　សាប្យឥន្ទ្រិយ
គ្មានទុក្ខទោសប្សារ ។
១៧៨-ដល់ជ្រួយមេត្រី　បងផ្អូកដល់ស្រី　មិត្តមាសស្ងួនភ្ងារ
មើលត្រើយឯកើត　អើតឃើញភូមស្លារ　បើផ្អូនមកភា
បានដល់យល់ស្រុកផង ។
១៧៩-ភូមត្រាងព្រែកប្រសព្វ　ចេញស្រូតទ្យាំយុភ្ក　ពុំឈុភ្ក់កាត្ល័ឆ្លង
ដល់ស្វ្យតាគុង　ឆ្លងពុកប្សីយ　----
---- ។ [195]
១៨០-កាត់ទោរកោះខ្សេច　កន្ទាលបាន្តិច　ធ្មេចដេកទីទៀ
ឈ៍ឈុភ្ក់សំភាណ　បានស្បើយហាទៀ　ទូកសោតលឿនក្រៀ
ទោរដលខ្ជុរយក ។
១៨១-លុះព្រឹកឡើងហើ្យ　ពុំដឹងហត្ថ់នើ្យ　ដល់ព្រែកលាភ្កឈុ័ភ្ក
ខ្លះសុំមមាន្ទ័ទារ　ម្លូរស្លារចុះចប់　ខំមរូតពុំឈុ័ភ្ក
មកដល់គៀនឃ្លាំង ។
១៨២-អាជ្ញារម្ទីរម្ទារ　អ្នកខ្លះបោចទារ　ខ្លះភារកន្ទាំង
ដន្ទាំមប្យស្លរ　ខ្លះខរខ្លះអ្សំ　ខ្លះបេះស្លឹកថ្នឹង
ផ្សំមប្រហុកឆោរ ។
១៨៣-ព្ទមាន្ទ័ងារ　ឯកនឹកដល់ទារ　ទៀងទួញសុពសោរ

[195] Cette strophe manque deux vers. Dans Ms. P. Camb. 32 la strophe 179 manque également ces deux vers.

ថាឱ្យផ្អូនស្ងួន ខ្លិមខ្លួនល្ពេញល្ពោះ បានជាទុក្ខក្អោះ
ដ្បិទពោះឃ្លាតឆ្ងាយ ។
១៨៤-ប្រលឹងបង្ហើ ផុតគៀនឃ្លាំងហើ ប្រាំកោះស្មារអស្សា
ជិតជ្រួយចង្វារ បងឃ្លាតផ្អូនឆ្ងាយ ទើបឃើញបន្ទាយ
ឆ្ងាយត្រើខាងកើត ។
១៨៥-មើលទោះស្វាជ្រុំម ឃើញហើចងយុំម បងខំមតែអើត
ឃើញភូមល្វារឯម អារ៉ីខ្សត្រឯកើត ផ្អូនឡើបងអើត
ង្ហើមើលពុំយល់ ។
១៨៦-ទន្លេរបួនមុក្ខ ដល់ហើកើតទុក្ខ ជាឱកអំពល់
បើសិនទារមក បងឥតកង្វល ផ្អូនឡើបងដល់
យល់តែម្នាក់ឯង ។
១៨៧-ទន្លេរបួនមុក្ខ ដល់ហើកើតទុក្ខ ឈាមចុកជាបេរ
ប្រសព្វមកស្វែង និងគុន្ធទោរទិកៗ ហូរល្វែងៗ [196]រលកបែកផ្ការត្រែង
តែងជុំមមេច្ឆារ ។
១៨៨-ប្រលិងបង្ហើ ដលភ្នុំមពេញហើ បងឡើងលេងផ្សារ
ប្រសិនបានស្ងួន ខ្លិមខ្លួនពុំង្វារ នាងមកផងគ្នា
និងង្សាដើរលេង ។
១៨៩-ពាកបួនឈុត្តស្លេះ និងប្រែរត្រឡប់ ពាកប្រាំម្ពីលឯង
អ្នកឯកអ្នកពេជ្ឈ គិតស្រេចដើរលេង សាប្បាដេរ្យល្បែង
កុំឱ្យថប់ពេត្យ ។

[196] Dans cette strophe, il y a un vers de quatre syllabes de trop.

(បទពាក្យ៧)

១៩០- ប្រាំម្ពិលពាកអ្នកពេជ្ឈអង្វរ　　អស់អាផ្ងារសូមនាំមេត្តារ
　ចៅឯកព្រោះឃ្លាតសង្សារមកឆ្ងាយពេក　　ឃើញមុក្ខចាំខ្សែកជាងសព្វដង ។
១៩១- សូមនាំអាណិតឈ្មួញសិនវ៉ា　　បើកឱ្យលេងផ្សារមើលទ្រព្យ
　ឱ្យគាត់សាប្បចិត្របានម្តង　　ទុំនងនិងភ្លេចគិតភិរីប្រារិ ។
១៩២- ឯអស់អាផ្ងារក៏ស្រាក់ស្រួល　　ព្រាក្ខព្រមស្រាក្ខស្រួលពាកពេជ្ឈថា
　ចប់ក្រែងរាឈីហគ្រុនវិងារ　　និងខាតខូចការខុសដាល់ប្រាន ។
១៩៣- លុះថ្ងៃរិសៀលទន់ត្រជាក់　　ឯកពេជ្ឈពីនាក្ខឡើងទោរថ្កាន
　ដើរលេងមើលអស់ចិន្តដាករាន　　មិនមានឱ្យខ្វះរបស់អ្វី ។
១៩៤- ផាឱបផាម្លូងពារិទាទិម　　សង្កិមសង្កៀនខៀនកាំម្សញ្ជី
　មាស់ជាក់សក្លាតព្រែរលាតថ្វីយ　　ព្រែរសូតជាត្តីទេសឯកផ្ការ ។
១៩៥- ច្ធានជើងច្ធានស្ទើងចានសំឡូរ　　ចានថូរចានទៀបបារ៉ាំល្បា
　រៀបដាកផ្សារកុំបិតប្រណាក　　កុំបិតព្រារចែតផ្កាក្ខកាព្វព្រៃ ។
១៩៦- ឯកដើរឡាំព្យីទៅឯជើង　　ដើរឡើងទៅដល់ពាមផ្លុំនៃ្យ
　ឃើញឆ្នួញលក់ដូរទិញទ្រាព្យថ្លៃ　　ច្រើនក្រៃចង្អៀតប្រជ្រៀតគ្នារ ។
១៩៧- អ្នកខ្លះយកកាស់ដូរជាប្រាក់　　ដើរដូរប្រទាក្ខឈ្លោះគ្នាឆោរ
　ជេរម្នាប្រវ៉ាប្រធាក្ខគ្នារ　　ស្រៀៗ រើហរានផ្សារជ្រកទៀបចិន្ត ។
១៩៨- អ្នកខ្លះស្រវឹងលាត្តក្អែងក្អាង　　ឃុំមព្លាមស្ទះផាងធ្វើជាប៉ិន
　លោទាត្តរ៉ាភ្លាត់វិបូតក្បិន　　ចិន្តស្ទះមកដាល់ដួលចង្ក្រាង ។
១៩៩- ឯអស់ស្រីផ្សារយល់អ្នកឯក　　រូបល្អរចាំខ្សែកឈរហឹងហាង
　គាស់គ្នារថាន៍រឿមើលរាង　　ប្រុសយ៉ាងនេះមកពីស្រុកណា ។
២០០- ខ្លះហោរថានែរអ្នកកុំឡោះ　　ឈ៍នោះមកនេះពីសារស្លារ
　ទិញអ្វីអញ្ជើញមកអាប្រវ៉ា　　ខ្លះស្រែកហៅថាមកឯណោះ ។
២០១- បើចង់ទីញអ្វីខ្ញុំមមានគ្រុព្ភ　　បារីសិងអព្ភប្រេងក្រចែះ